

gaar Fejltagelser, men praktisk har det vist sig — og er det ikke netop saa, at vi i dette Land kunne tale med derom — at i det lange Løb faar man gennem den almindelige Valgret at vide, hvad der er Folkets Villie, hvad Landet vil. Idet jeg altsaa ikke vil, at man skal betragte den almindelige Valgret som ufejlbarlig, mener jeg, at man maa være klar over, at det i Almindelighed og praktisk taget er det mest rimelige og naturlige Grundlag for det politiske Liv. Jeg vil endvidere sige, at man kan have derom hvad Mening, man vil, men der kan ikke være to Meninger om, at det er det lovbestemte Grundlag for det konstitutionelle Liv gennem Grundloven, og enhver, der holder paa en sund Udvikling af vort konstitutionelle Liv, maa derfor ogsaa holde paa den almindelige Valgret.

Jeg maa maaske ogsaa bede bemærket om den almindelige Valgret — det er sagtens overflødig, men det er for at tydeliggøre min Mening —, at man ikke maa tage dette Udtryk „den almindelige Valgret“ bogstaveligt. Vi have jo f. Eks. her til Lands ikke i Ordets bogstavelige Forstand almindelig Valgret til Folketinget. Et Blik i det lille Hæfte, som jeg flere Gange har omtalt, vil vise, at kun omtrent $\frac{1}{6}$ af Landets Indbyggere ere stemmeberettigede til Folketinget, og om man end — hvad der vistnok kunde være ønskeligt — medtog Kvinder i Vælgernes Antal under samme Betingelser som Mænd, vilde man dog ikke naa videre end til, at $\frac{1}{3}$ af Landets Befolkning var Vælgere. Naar man taler om almindelig Valgret, maa man ikke lade sig forføre af Ordet „almindelig“. Det er ikke saaledes og bliver aldrig nogen Sinde i noget Land saaledes, at enhver Indbygger kan have Valgret, i den Forstand kan det ikke være Meningen at bruge Ordet. Naar man bruger Udtrykket „almindelig Valgret“, mener man derved noget ganske andet, nemlig at Valgretten skal tilkomme enhver, der er i Stand til at magte den, man mener, at der ikke maa være kunstige Grænser for Valgretten. Og naar man spørger, hvad de naturlige Grænser ere for Valgretten, saa bestaa de i to Ting: for det første, at de, der er Tale om, have den fornødne Oplysning, og for det andet, at de have den fornødne Interesse i og for de offentlige Forhold, og Grundsætningen i den almindelige Valgret er, at det er en Retfærdighedspligt og efter vor Konstitution tilligé en Forfatningspligt, at udvide den almindelige Valgret til alle dem, der kunne magte den, fordi de er-

kendes at have den fornødne Oplysning og den fornødne offentlige Interesse. Derved komme vi til, at Spørgsmaalet bliver det praktiske Spørgsmaal: ere vi enige om, at de og de, til hvilke vi ville udvide Valgretten, opfyldte disse Betingelser, ere tilstrækkelig oplyste, kunne antages at have tilstrækkelig offentlig Interesse, og dette skal jeg gerne indrømme er et Skønsspørgsmaal. Jeg vilde derfor aldrig gaa i Rette med nogen, være sig Venstre eller Højre, som erklærer, at han ved at skønne i den Retning ikke delte mit Syn, at han mente, at Valgretten skulde udstrækkes i et mindre Omfang end jeg mener. Jeg vilde erkende, at dette beror paa et Skøn, men jeg vilde derimod aldrig kunne blive enig med dem, som ikke vilde fastholde den almindelige Valgret som Grundsætning, som et Princip, som skal og maa hævdes, og som vi skulle gennemføre saa vidt det er muligt.

Fra det ærede Medlem for Odense Amts 2den Valgkreds (Martin Madsen) kom under hans fortræffelige Tale blandt andre Ytringer ogsaa den frem, at han haabede, at Venstre vilde begaa Fejl. Jeg antager, at jeg efter almindelige Diskussionsregler skulde svare dertil: jeg haaber, at Højre vil begaa Fejl; men det vil jeg ikke gøre. For det første, fordi jeg synes, at Højre har været saa længe ved Magten og har begaaet saa mange og saa grove Fejl, at nu kunne de nok nøjes med det en rum Tid, og for det andet, fordi det er en Kendsgerning og en af de faa absolutte Kendsgerninger, som Historien viser, at et Parti ikke bliver stærkt ved Modpartiets Fejl, men ved sine egne gode Gerninger. Jeg tror ikke, at det vil nytte det ærede Medlem noget, at Venstre begaar Fejl, og lige saa lidt tror jeg, at det vil nytte Regeringspartiet noget, at Højre begaar Fejl, det er noget, vi skulle se bort fra. Det, der vil blive Spørgsmaal om, det er gode Gerninger i politisk Forstand. Man har omtalt Forholdene i Norge, hvor det nu er gaaet saaledes, at et Venstreministerium er blevet afløst af et Højreministerium, eller i hvert Tilfælde af et Ministerium, der i det væsentlige støtter sig til Højre. Det er den nyeste Erfaring, og derfor ligger det nærmest at omtale det, men man kunde for øvrigt se akkurat det samme i England. Den efter min Mening velsignelsesrige Omskifning mellem Venstre- og Højreministerier, som finder Sted i England, og som lader til ogsaa at skulle ske i Norge, og som jeg ogsaa ønsker mit Fædreland, er ikke grundet paa, at Mini-